

nya Mäktaren

VOLYM VI

Teologisk bilaga till Kyrka och Folk nr 47/04

Änglarna

Det är inte ofta man i kristna sammanhang talar om änglar nu-förtiden. Detta är märkligt eftersom det berättas så mycket om dem i Bibeln. Vi vet att "hela Skriften är utandad av Gud och nyttig till undervisning, till bestraffning, till upprättelse och till fostran i rättfärdighet, för att gudsmänniskan skall bli fullt färdig, väl rustad för varje god gärning" (2 Tim. 3:16-17). Därför är det till skada för våra andliga liv att det inte undervisas och förkunnas mer om änglarna.

Änglarna är mäktiga andeväsen som ständigt omger oss och påverkar oss. I läran om änglarna, *angelogin*, finns mycket tröst att hämta. I Bibeln nämns de inte bara i liknelser eller berättelser utan uppträder för det mesta i vanliga, historiska sammanhang. Det råder alltså ingen tvekan om att de är verkliga, och inte mytologiska väsen som en del gjort gällande.

De flesta av oss har inte sett några änglar, eftersom de mycket sällan uppenbarar sig. Därför är vi hänvisade till Skriftens ord när det gäller vår kunskap om dem. Men vad lär då Bibeln om änglarna? Vi skall nu ta upp en del om detta.

Änglarnas skapelse

Att Gud har skapat änglarna framgår av Pauli ord: "Ty i Honom (Sonen) skapades allt i himlen och på jorden, det synliga och det osynliga, tronfurstar och herradömen, makter och väldigheter" (Kol. 1:16). Däremot vet vi inte när Gud skapade dem. Men någon ledtråd har vi ändå från Skriften. Herren frågade Job: "Var fanns du när jag lade jordens grund? Svara, om du har så stort förstånd. Vem har bestämt hennes mått – du vet! Och vem spände mätsnöret över den? Var fick hennes grundpelare sina fästen? Vem lade hennes hörnsten, medan morgonstjärnorna tillsammans sjöng och alla Guds söner ropade av glädje?" (Job 38:4-7). Här framgår det att änglarna, kallade Guds söner, fanns med och beskådade världens skapelse. De skall alltså ha varit bland det första som Gud skapade.

Det är naturligtvis inte så viktigt att känna till exakt när de skapades. Däremot är det viktigt att veta att de är skapade. De har alltså inte funnits i evighet. Det har endast Gud själv. Mellan Gud och änglarna är det en lika fundamental åtskillnad som mellan

Gud och oss skapade människor. Därför skall änglarna inte tillbedjas. Det är avgudadyrkan att dyrka det skapade. När Johannes hade visats de himmelska visionerna av en av de sju änglarna skriver han: "Det är jag, Johannes, som har hört och sett detta. Och när jag hade hört och sett det, föll jag ner för att tillbe framför fötterna på ängeln som hade visat mig detta. Men han sade till mig: 'Gör det inte! Jag är tjänare liksom du och dina bröder profeterna och de som håller fast vid orden i denna bok. Gud skall du tillbe'" (Upp. 22:8-9).

Änglarnas antal

Änglarnas antal är konstant. När Jesus undervisade om uppståndelsen sade Han: "De som lever i den här världen gifter sig och blir bortgifta. Men de som anses värdiga att vinna den andra världen och uppståndelsen från de döda, de varken gifter sig eller blir bortgifta. Inte heller kan de dö längre, ty som uppståndelsens barn är de lika änglarna och är Guds barn" (Luk. 20:34-36). Av detta förstår vi att änglarna varken fortplantar sig – de ingår ju inte äktenskap – eller dör.

Varje ängel skapades alltså individuellt, direkt av Gud, och inte genom naturlig förökning. Vi människor skapas däremot av Gud medelbart, genom våra föräldrar. Enda undantaget från denna regel är våra stamföräldrar, Adam och Eva. I Jesu släkregister (Luk. 3:23-38) leds Jesu mänskliga härstamning tillbaka genom generationerna – den är son till den o.s.v. – ända till Adam, om vilken det sägs, att han var son till Gud. Adam skapades ju direkt av Gud, han föddes inte av en kvinna. Men om änglarna gäller detta som sagt var och en. De har alltså inga släktförbindelser med varandra.

Men hur många är de? Deras antal är mycket stort. I Dan. 7:10 står det att den Gamle av dagar, Gud Fader, betjänades av tusen gånger tusen och tio tusen gånger tio tusen stod inför Honom. Detta syftar antagligen på änglarna. Talen är symboliska och utsäger endast att det rör sig om ett mycket stort antal. I Getsemane säger Jesus till Petrus att sticka sitt svärd i skidan och inte strida mot dem som skulle gripa Honom. Jesus kunde nämligen själv, om Han ville försvara sig, be Fadern att sända mer än tolv legioner

änglar (Matt. 26:52-53). En legion bestod av ungefär sex tusen man. Och i Hebreerbrevet sägs det om det himmelska Jerusalem, att där finns änglar i mångtusen (Hebr. 12:22). Det enda vi kan veta är att de är ofantligt många.

Änglarnas natur

Änglarna är helt och hållet andliga, de saknar kroppar. I Hebreerbrevet 1:14 står det: "Är inte änglarna *andar* i helig tjänst, utsända för att tjäna dem som skall ärva frälsningen?" Såsom andar upptar de inte något rum, men ändå är de inte allestädes närvarande. Endast Gud finns överallt på en och samma gång. Med änglarnas natur är det ungefär som med våra mänskliga själar. Dessa finns ju endast på en plats, i våra kroppar, men de upptar inte något rum och kan därför inte upptäckas med naturvetenskapliga metoder eller instrument.

Fastän änglarna inte har några kroppar och alltså är osynliga till sin natur, kan de uppenbara sig i synlig, kroppslig form. När Herren sände två änglar för att rädda Lot ur Sodom såg de ut som vanliga män. Varken Lot eller någon annan misstänkte att de var änglar. De dolde alltså sin identitet genom att uppträda i mänsklig form (1 Mos. 19:1-5). Teoretiskt är det alltså möjligt att den främling man möter är en förklädd ängel. Det allmänna budet om nästankärlek (Mark. 12:31) borde räcka för att motivera oss till att handla väl mot våra medmänniskor. Men vi kan även tänka på att främlingen vi möter möjligtvis är en ängel. Hebreerbrevets okände författare skriver: "Glöm inte att visa gästfrihet, ty genom gästfrihet har somliga fått änglar till gäster utan att veta om det" (Hebr. 13:2).

Vid andra tillfällen har änglarna uppenbarat sig i härlighet. Tänk bara på den stora himmelska hären som herdarna såg den första julnatten (Luk. 2:13). Om den ängel som visade sig för mariorna vid den tomma graven skriver Matteus: "Hans utseende var som blixten, och hans kläder var vita som snö. Vakterna skakade av skräck för honom och blev som döda." (Matt. 28:3-4). Även mariorna blev förskräckta eftersom ängeln var tvungen att säga till dem: "Var inte förskräckta!" Maria Jesu moder blev också förskräckt då Gabriel besökte henne (Luk. 1:29). Eftersom änglarna kommer från den himmelska världen och är heliga injagar de ofta skräck i oss syndiga människor. Jesaja greps av fruktan inför Herrens härlighet i Jerusalems tempel. "Ve mig, jag förgås" (Jes. 6:5), utropade han. Det är något av samma reaktion som människor visar då de besöks av änglar. Det heliga är *mysterium fascinans et tremendum*, någonting som samtidigt lockar oss och får oss att skälva.

När änglar avbildas i konsten brukar de ha vingar. Om de vanligtvis har det när de framträder för människor vet vi inte. Men de änglastoder som Salomo lät tillverka för templet, keruberna, hade två vingar (1 Kung. 6:24). Det verkar även som att änglarna på förbundsarken hade två vingar (2 Mos. 25:20). Seraferna som Jesaja såg hade sex vingar (Jes. 6:2). Det hade även de änglar Johannes såg i en syn (Upp. 4:8). Hesekiel såg änglar med fyra vingar (Hes. 1:6)

Änglarnas förmågor

Änglarnas intellekt är överlägset människors. Därför kan de undervisa oss. Ängeln Gabriel sade t.ex. till profeten Daniel: "Daniel, jag är utsänd för att ge dig insikt och förstånd" (Dan. 9:22). Men fastän de har övernaturligt förstånd och djup insikt är de inte fulllärd. De besöker nämligen gudstjänster här på jorden för att lära sig mer då Guds ord läses och evangeliet förkunnas.

Paulus skriver att det är genom kyrkans verksamhet änglarna lär känna Guds vishet: "Så skulle Guds vishet i sin mångfald nu genom församlingen göras känd för härskarna och väldigheterna i den himmelska världen" (Ef. 3:10). Petrus skriver att änglarna öns-

kar blicka in i evangeliet som predikas av Guds Ords förkunnare (1 Petr. 1:12). Änglarna är alltså inte bara lärare av Guds sanning utan också åhörare. Därför deltar de i kyrkans gudstjänst. Detta är något att tänka på när man är i kyrkan! På de tomma bänkplatserna kanske det sitter osynliga änglar som är ivriga att lära sig mer om Guds vilja för världen, om Hans frälsningsrådslut för oss människor. Det är inte i eget frälsningssyfte de deltar i gudstjänsten. De är redan evigt hos Gud och kan inte falla i synd (se nedan).

Änglarna är inte allvetande. Det är endast Gud. Men de är mycket mäktiga andevarer som tjänar Gud bl.a. genom att hjälpa oss människor. Det är betryggande att veta att vi har de mäktiga änglarna på vår sida.

Änglarnas hierarki

Änglavärden är hierarkiskt uppbyggd. "Ärkeängel" betyder högste ängel. Den ende som uttryckligen kallas detta är Mikael (Jud. v. 9). Men i Dan. 10:13 omtalas han som "en av de förnämsta furstarna". Därför är det troligt att det finns flera ärkeänglar, men säkrast är att lämna frågan öppen. Men om Mikael skulle vara den ende ärkeängeln är han den som står närmast den treenige Guden av allt som finns.

En annan klass änglar är keruberna. Hesekiel beskriver dem i Hes. 1:5-14. Keruber ser inte alls ut som bokmärkesänglar vilket många tror, utan är rätt så skrämmande. Först förstod inte Hesekiel att de var änglar, men sedan säger han: "Det var samma väsen jag hade sett under Israels Gud vid floden Kebar, och jag förstod att de var keruber" (Hes. 10:20). Johannes beskriver fyra väsenden i Upp. 4. De påminner om Hesekiels beskrivning av keruberna, men har bl.a. sex vingar istället för fyra. Troligen är det dock fråga om keruber även hos Johannes. Eftersom änglar är andliga väsen kan de, som nämnts, anta olika uppenbarelsformer.

Det verkar som att fyra keruber tjänar som hedersvakter framför Guds tron. Förbundsarken i Gamla testamentet beskrivs ju också som Herrens, "Han som tronar på keruberna" (1 Sam. 4:4). Psaltaren 80 inleds på följande sätt: "Lyssna, du Israels herde, du som leder Josef som en hjord, du som tronar på keruberna, träd fram i glans."

Seraferna är ytterligare än klass av änglar. I Jes. 6:1ff. läser vi: "I det år då Ussia dog, såg jag Herren sitta på en hög och upphöjd tron, och släpet på Hans mantel uppfyllde templet. Serafer stod ovanför Honom, var och en hade sex vingar: Med två täckte de sina ansikten, med två täckte de sina fötter och med två flög de. Och den ene ropade till den andre: "Helig, helig, helig är Herren Sebaot, hela jorden är full av Hans härlighet." Att de använder vingarna att täcka sig själva med kan innebära att t.o.m. änglarna måste ödmjuka sig i Guds majestätiska och heliga närvaro.

Bibeln verkar förutsätta ytterligare olika klasser av änglar då det t.ex. i Kolosserbrevet heter: "Ty i Honom (Sonen) skapades allt i himlen och på jorden, det synliga och det osynliga, tronfurstar och herradömen, makter och väldigheter" (1:16). Deras status eller höghet skiftar, men alla har de en gemensam uppgift: att tjäna Gud genom att utföra Hans vilja.

Änglarna kan inte falla i synd

När Gud hade skapat färdigt och betraktade sitt verk såg Han, "att det var mycket gott" (1 Mos. 1:31). Detta gällde även änglarna. De skapades heliga och fullkomliga. Men alla änglar förblev inte i detta tillstånd. Efter deras skapelse syndade vissa av dem mot Gud. De befann sig i samma situation som Adam och Eva. De skapades heliga, men hade förmåga att synda. Och några av dem gjorde det, de gjorde uppror mot Gud. Senare skulle deras ledare, Lucifer, även få människan, Adam och Eva, på fall. Men andra änglar förblev lojala mot Gud.

Av kärlek såg då Gud till att de befästes i sin lydnad och helighet. De kan inte längre falla i synd såsom satan och hans anhang, de onda änglarna, gjorde. Precis som vi en gång kommer att befästas i helighet i Himmelen utan möjlighet att mer falla i synd, har änglarna redan blivit befästa för alltid i helighet. Paulus talar i 1 Tim. 5:21 om de utvalda änglarna. Med denna term skulle kunna avses just detta att de belönats av Gud med att befästas i helighet. Men deras utkorelse är helt annorlunda än de frälsta människornas. Vi har blivit utkorade genom Jesu försoningsverk på Golgata. Jesus frälste inte änglarna, eftersom de aldrig syndade. "Det är ju inte änglar utan Abrahams barn Han tar sig an" (Hebr. 2:16). Med termen "utvalda änglar" menar nog Paulus att de genom Guds nåd befästs i helighet.

Om någon tycker att detta är ett svagt skriftstöd kan det tilläggas att det också indirekt talas om att änglarna aldrig kan synda. I Luk. 20:36 sägs det att de aldrig kan dö, vilket kan ha innebörden att de inte kan falla i synd, eftersom syndens lön är döden. Och i Matt. 18:10 står det att änglarna alltid ser den himmelske Faderns ansikte. Detta "alltid" kan antyda att deras tillstånd av helighet aldrig kommer att förändras.

Såsom Kristustroende har vi att se fram emot att också bli befästa i helighet i Himmelen. Vi kommer då att vara fullkomligt heliga, inte ens kapabla till att synda. Och tillsammans med änglarna kommer vi att leva i Herrens omedelbara härlighet i all evighet.

Änglarna lovar Gud

Till de uppgifter änglarna har hör – och det är deras viktigaste uppgift – att lova Gud. Denna tillbedjan började redan från begynnelsen, så fort de skapats. I Job. 38:7 står det, som vi tidigare såg, att "alla Guds söner ropade av glädje". Och deras lovsång har pågått alltsedan dess. Jesaja bevittnade hur seraferna ropade från den ena till den andre: "Helig, helig, helig är Herren Sebaot, hela jorden är full av Hans härlighet" (Jes. 6:3). Det var en så mäktig röst att dörrposterna och trösklarna skakade (Jes. 6:4).

Detta lov och pris till Herren kommer dessutom att pågå i all evighet. Johannes beskriver hur han fick se hur en stor skara människor av alla folkslag kom inför tronen och Lammet. De var klädda i vita kläder och ropade med hög röst: "Frälsningen tillhör vår Gud, Honom som sitter på tronen och Lammet" (Upp. 7:9-10). "Och alla änglar stod runt omkring tronen och kring de äldste och de fyra väsendena, och de föll ner på sina ansikten inför tronen och tillbad Gud: 'Amen. Lovet och priset, visheten och tacksägelsen, äran, makten och väldet tillhör vår Gud i evighetersnas evigheter. Amen'" (Upp. 7:11-12).

Änglarna är gudomliga budbärare

Ordet "ängel" är ett ämbetsnamn, det anger vad de har för uppgift. "Ängel" betyder budbärare och säger alltså ingenting om deras natur eller beskaffenhet. Beteckningen "ängel" i betydelsen budbärare kan t.ex. användas även om människor, i synnerhet om förkunnarna av Guds Ord (Mal. 2:7, Matt. 11:10, Upp. 2:1, 8, 12, 18, 3:1, 7 och 14). T.o.m. Kristus kallas "förbundets ängel" eftersom Han är Guds sändebud i en särskild bemärkelse (Mal. 3:1). Såsom änglarnas namn anger är de alltså budbärare. De kommer till människor med vissa budskap. Särskilt upptagna med denna uppgift var de kring tiden vid Jesu födelse. Då kom de med budskap till Sackarias, Maria, Josef och herdarna. Det var en ängel som varnade Josef för Herodes ondska och sade åt honom att fly med sin familj till Egypten (Matt. 2:13) och det var en ängel som meddelade honom när tiden var inne att återvända (Matt. 2:19). Överhuvudtaget lämnade änglarna meddelanden till olika människor i samband med avgörande händelser i Jesu liv (t.ex. uppståndelsen Matt. 28:6 och himmelsfärden Apg. 1:11).

Fortfarande kan Herren sända sina änglar till olika människor med särskilda budskap. Men det är mycket ovanligt och vi skall inte heller förvänta oss att Han gör det. Det är i förekommande fall inte fråga om någon vidare pågående uppenbarelse. Herren har ju gett oss den fulla uppenbarelsen. Vi har den Heliga Skrift tillgänglig. Där finns redan Herrens budskap till oss. I Joh. 20:31 står det: "Men dessa (tecken) har blivit nerskrivna, för att ni skall tro att Jesus är Messias, Guds Son, och för att ni genom tron skall ha liv i Hans namn." Gud har gett oss all andlig information vi behöver i sitt skrivna Ord. Guds Ord försäkrar oss att vi har evigt liv genom tron på Kristus och att Jesus en dag kommer att komma tillbaka och hämta oss till vårt himmelska hemland. Fram till den dagen skall vi inte förvänta oss särskilda änglauppenbarelsen.

Det är tvärtom ett tecken på otro och otacksamhet mot Gud att inte vara nöjd med Skriften. Änglarnas särskilda roll som budbärare har spelat ut sin roll i och med Skriftens fullbordan. Nu är det istället såsom Paulus säger: "Alltså kommer tron av predikan och predikan i kraft av Kristi ord" (Rom. 10:17). På sätt och vis är det nu istället vi kristna som skall utföra änglarnas uppgift, att vara budbärare. Jesus uppmanar oss: "Gå ut i hela världen och predika evangeliet för hela skapelsen" (Mark. 16:15). Det är till oss, inte till änglarna, Jesus sade: "Ni skall få kraft och bli mina vittnen [---] ända till jordens yttersta gräns" (Apg. 1:8).

Istället för att vara budbärare om Guds handlingsplan arbetar nu änglarna bakom kulisserna för att bekämpa de onda makterna så att Guds vilja kan ske såväl i Himmelen som på jorden.

Änglarna beskyddar oss från olyckor och fysisk skada

Det är lätt att glömma bort att änglarna vakar över oss och beskyddar oss dygnet runt. Utan deras hjälp skulle vi inte ha en chans att klara oss från våra fiender. Men vilka är dessa? Paulus säger till Efesierna: "Ty det är inte mot varelser av kött och blod vi har att kämpa, utan mot härskarna, mot makterna, mot herrarna över denna mörkrets värld, mot ondskans andemakter i himlarymderna" (Ef. 6:12). Dessa ord visar att våra fiender är starka. Men Gud har lovat oss att vi inte behöver kämpa mot dem på egen hand. Vi har Guds armé av änglar på vår sida. De skyddar oss från fara. Utan detta skydd från Guds heliga änglar skulle djävulen kunna ta död på oss närhelst han önskade.

Luther skriver: "Där det finns tjugo djävlar, där finns det också hundra änglar. Om det inte vore så, skulle vi redan för länge sedan ha gått under." I Psaltarpsalm 91 står det: "Han skall ge sina änglar befallning om dig, att de skall bevara dig på alla dina vägar. De skall bära dig på händerna, så att du inte stöter din fot mot någon sten" (v. 11-12). Bibeln innehåller många exempel på hur änglar kommit människor till hjälp. Herren gav profeten Elisa löfte om beskydd. Under natten hade araméernas här belägrat staden där Israels barn befann sig. När Elisäs tjänare gick ut på morgonen och såg hären utbrast han: "Ack, min herre, vad skall vi nu göra?" Elisa svarade: "Frukta inte! Ty de som är med oss är fler än de som är med dem." Och Elisa bad och sade: "Herre, öppna hans ögon så att han ser." Då öppnade Herren tjänarens ögon, och han fick se att berget var fullt med hästar och vagnar av eld, runt omkring Elisa" (2 Kung. 6:8ff.). Efter att ha tillbringat en natt i lejonkulan sade profeten Daniel till Darejaves: "Min Gud har sänt sin ängel och stängt lejonens gap, så att de inte har gjort mig någon skada" (Dan. 6:22). Århundraden senare lät Herren en ängel befria Petrus ur fångelset (Apg. 12), för att bara nämna ytterligare ett exempel.

Ofta fokuserar vi vår uppmärksamhet på de olyckor som sker. Men tänk på alla de olyckor vi blivit bevarade ifrån! Tänk alla ledsamheter som skulle kunna inträffa. Det är ett under att vi

överhuvudtaget överlever en enda dag. Och det är tack vare att änglarna beskyddar oss.

Innebär detta att vi alla har var sin skyddsängel? Bibeln skänker inte klarhet i denna fråga. I Matt. 18:10 säger Jesus om barnen: ”Se till att ni inte föraktar någon enda av dessa små. Jag säger er att deras änglar i himlen alltid ser min himmelske Faders ansikte.” Om detta innebär att vi har var sin skyddsängel eller om vi bevakas av en grupp av änglar är inte klart. Huvudsaken är att vi beskyddas av Guds heliga änglar. Tänk om vi hade detta klart för oss. Vi oroas ju för så mycket: Hur skall det gå för mitt lilla barn? Kommer min kära hustru eller man att överleva eller dö och lämna mig ensam? Kommer jag som är tonåring att bli accepterad av mina klasskamrater eller bli mobbad? Lämna allt sådant åt Gud! Om det är Hans vilja att beskydda dig eller dina nära och kära har Han en sådan armé av änglar att ingen, inte ens djävulen själv, kan kröka det minsta hårstrå på dig eller de dina.

En av Luthers morgonböner (nr 8 i *Att bedja idag*) avslutas på följande sätt: ”Låt din heliga Ängel vara med mig, så att den onde fienden inte får makt över mig.”

Änglarna följer och deltar i kyrkans verksamhet

Änglarna är även engagerade i den andliga verksamheten i Guds kyrka. De är angelägna om att de troende bevaras i tron och att andra förs till tro. De gläds när de förlorade blir funna. Jesus säger: ”På samma sätt, säger jag er, gläder sig Guds änglar över en enda syndare som omvänder sig” (Luk. 15:10). Änglarna besvärar också när det uppstår problem i kyrkan. Paulus uppmanar t.ex. kvinnor att vara anständiga då de besöker kyrkan med den motiveringen, att de inte skall uppröra änglarna (1 Kor. 11:10). När vi syndar, bedrövar vi inte endast den Helige Ande, utan även änglarna.

I den tidiga kyrkan spelade änglarna ofta en nyckelroll i missionsarbetet. Vi har redan sett hur de frambar viktiga budskap i samband med Jesu födelse, uppståndelse och himmelfärd. Men de fortsatte att vara verksamma när evangeliet spreds. Det var en ängel som ledde Filippus till den etiopiske hovmannen (Apg. 8:26). Det var också en ängel som sade till Cornelius, att han skulle ta kontakt med Petrus (Apg. 10:5). Vid båda dessa tillfällen vann evangeliet framgång.

När vi själva strävar efter att förverkliga Herrens vilja genom våra egna liv och i det större sammanhanget, den världsvida missionen, är det uppmuntrande att veta att änglarna är på vår sida och hjälper oss. Den Augsburgska bekännelsens apologi säger att ”änglarna bedja för oss” (art. XXI, SKB, s 243) och i Sak. 1:12 har vi ett bibliskt exempel på en ängel som ber för Guds folk: ”Då tog Herrens ängel åter till orda och sade: ’Herre Sebaot, hur länge skall det dröja, innan du förbarmar dig över Jerusalem och Juda städer? Du har ju nu varit vred på dem i sjuttio år.’” Förutom att be för oss och vårt arbete stöder de oss och styr våra steg. När vi försöker erövra nya områden åt evangeliet följer de oss varje steg på vägen. De håller satan och hans anhang borta. De omringar de förlorade fåren och hjälper oss att föra dem tillbaka till fåraherdens fälla. När Herren sänder ut oss i tjänst ger Han oss det dubbla löftet att inte bara Han själv skall vara med oss, utan också Hans heliga änglar.

Änglarna vid dödsbädden

När någon ligger för döden, sägs det ibland att han eller hon ”hör änglarna sjunga”. Det ligger mer sanning i detta än vi vanligtvis föreställer oss. Gud sänder nämligen inte änglarna till vår hjälp enbart när vi lever, utan också för att ta emot oss när vi dör. Som andliga bårbarare bär änglarna våra själar på ett säkert sätt till Fräl-saren. I berättelsen om den rike mannen och Lazarus, säger Jesus, att när tiggaren dog, ”bars han av änglar till Abrahams sida” (Luk.

16:22). När Elia togs upp till himlen, var det änglar som hämtade honom (2 Kung. 2:11). Precis som Henok (1 Mos. 5:24) behövde inte Elia passera genom dödsduggans dal för att komma dit. Han togs upp levande.

Änglarna kommer även att spela en viktig roll vid den yttersta domen. De kommer då att uppenbara sig tillsammans med Människosonen på himlens sky (Matt. 25:31). De kommer att skilja de rättfärdiga från de orättfärdiga (Matt. 13:49). Herrens utvalda kommer de att samla från de fyra vädersträcken, från himlens ena gräns till den andra (Matt. 24:31), men de orättfärdiga skall de kasta i den brinnande ugnen, där man skall gråta och skära tänder (Matt. 13:50). Som Guds väpnade skara kommer de att se till att rättvisan till sist segrar.

Tanken att vi inte behöver dö ensamma skänker oss tröst och mod. Den gode Herden själv, Jesus Kristus, kommer att leda oss genom dödsduggans dal, och eskorterad av änglar kommer Han att se till att vi når vårt mål välbehållna utan att fienden har kunnat angripa eller lägga beslag på oss.

Herrens ängel

Nästan alltid då ordet ”ängel” används i Skriften åsyftas de himmelska väsen vi nu beskrivit. Men ibland är det uppenbart att någonting större åsyftas, nämligen Gud själv. I synnerhet gäller detta då det talas om ”Herrens ängel” eller ”Guds ängel”. Även denna term används vanligtvis i Nya testamentet om en skapad ängel, t.ex. i Josefs dröm. Det var också en ängel i vanlig bemärkelse som dödade Herodes (Apg. 12:23). Men i Gamla testamentet och i Uppenbarelseboken åsyftas med ”Herrens ängel” någonting mer än en skapad varelse. Ibland går det inte att avgöra vilket som är fallet (t.ex. 2 Kung. 19:35 och 2 Krön. 32:21). Men i 1 Mos. 16 förstår vi att ”Herrens ängel” syftar på Gud själv. Där talade denne Herrens ängel med Hagar, och sedan står det: ”Och hon (Hagar) gav *Herren*, som hade talat med henne, ett namn. Hon sade: ’Du är seendets Gud’” (v. 13). Likadant är det i 1 Mos. 22 då Abraham skall offra Isak. Där säger Herrens ängel: ”Låt inte din hand komma vid gossen, och gör ingenting med honom. Ty nu vet jag att du fruktar Gud, nu då du inte har undanhållit *mig* din ende son” (v. 12). Endast Herren själv kan tala så.

Av Herrens ängels ord till Abraham märker vi att Han talar om sig själv *som* Gud men ändå *om* Gud. Detta kan verka förbryllande tills vi kommer ihåg att Gud är treenig. Eftersom den Helige Ande omtalas mycket tydligt redan i Gamla testamentet är Herrens ängel på dessa ställen antagligen den ännu inte människoblivne Guds Son. En motsvarighet i Nya testamentet hur Kristus sägs vara Gud, men ändå på ett sätt vid sidan av Gud, är Johannesprologen: ”I begynnelsen fanns Ordet, och Ordet fanns *hos* Gud, och Ordet *var* Gud” (Joh. 1:1).

De onda änglarnas fall

Det är inte alla änglar som tjänar Gud. Satan och hans anhang, de onda änglarna eller demonerna, har avfallit. De flesta teologer antar att det var högmodet som fick Lucifer på fall. I Ordspråksboken står det att ”stolthet går före undergång, och högmod går före fall” (16:18). Genom Paulus kan det också antydast vilket brott djävulen begått. Han säger nämligen om den som skall styra en församling: ”Han får inte vara nyomvänd, så att han blir högmodig och faller under djävulens dom (eller, vilket är en möjlig översättning: ”faller under den dom som blev djävulens”)” (1 Tim. 3:6). Hes. 28:12b-19 stöder också detta. Visserligen sägs orden uttryckligen gälla den onde kungen i Tyrus, men de verkar ha en djupare innebörd och åsyfta djävulen själv:

”Du var en mönsterbild av fullkomlighet, full av visdom och fullkomlig i skönhet. I Eden, Guds lustgård, var du, höljd i alla

slags ädelstenar: karneol, topas och jaspis, safir, karbunkel och smaragd. Med guld var dina tamburiner och flöjter utsmyckade, framställda den dag du skapades. Du var en smord, beskyddande kerub, och jag hade satt dig på Guds heliga berg. Där gick du omkring bland gnistrande stenar. Du var fullkomlig på alla dina vägar från den dag då du skapades, till dess att orättfärdighet blev funnen hos dig. Genom din stora handel fylldes du med våld, och du syndade. Därför drev jag dig bort från Guds berg och förgjorde dig, du beskyddande kerub mitt bland de gnistrande stenarna. Eftersom ditt hjärta var högmodigt på grund av din skönhet, och du fördärvade din visdom på grund av din prakt, kastade jag ner dig till jorden och utlämnade dig åt kungar till att beskådas. Genom dina många missgärningar och din oärliga handel vanhelgade du dina helgedomar. Därför lät jag eld gå ut från dig, och den förtärde dig. Jag gjorde dig till aska på marken inför alla som såg dig. Alla som kände dig bland folken häpnade över dig. Du fick ett fasansfullt slut och du skall inte mer finnas till.”

Om dessa ord gäller Lucifer, vilket de troligen gör, framgår det att Lucifer var ”en mönsterbild av fullkomlighet”, vilket troligen innebär att han var främst av alla skapade varelser, alltså t.o.m. högre uppsatt än ärkeängeln Mikael. I Jes. 14:12-15 har vi ett liknande stycke:

”Hur har du inte fallit från himlen, du strålande stjärna, du gryningens son! Hur har du inte blivit fälld till jorden, du som slog ner folken till marken! Du sade i ditt hjärta: ’Jag skall stiga upp till himlen, ovanför Guds stjärnor skall jag upprätta min tron. Jag skall sätta mig på mötesberget längst upp i norr. Jag skall stiga upp över molnens höjder, jag skall göra mig lik den Högste.’ Men ner i dödsriket blev du förd, längst ner i graven.”

Återigen syftar detta på en jordisk konung, nämligen kungen i Babylon, men profetior talar ofta om två eller ännu fler saker samtidigt. I dessa verser finns också förklaringen till varför satan kallas Lucifer. Den latinska översättningen av Gamla testamentet översatte ”morgonstjärna” med ”Lucifer”.

Vilket brott satan än gjorde sig skyldig till var det ett uppror mot Guds vilja. Det syftade till att störta Gud från tronen och själv bli härskare. Samma sak frestade han Adam och Eva med: ”Ät av frukten. Ni kommer att bli såsom Gud” (1 Mos. 3:5). Satan visste själv hur falskt detta var. Det var med denna lögn han hade bedragit sig själv.

När lyckades då satan få våra första föräldrar på fall? Hur länge levde dessa i oskuldstillståndet efter deras skapelse? Det bör ha varit en relativt kort tid. Adam och Eva hade nämligen på den sjätte skapelsedagen fått budet att vara fruktsamma och uppfylla jorden (1 Mos. 1:28). Som fullkomliga, syndfria skapelser var de naturligtvis måna om att uppfylla Herrens vilja. Men vid tiden för deras fall var de fortfarande barnlösa. Kain och Abel föddes först utanför lustgården (1 Mos. 4:1). Detta tyder på att Adam och Eva avföll från Herren dagar eller möjligtvis veckor efter deras skapelse, snarare än år.

De onda änglarnas antal

Det känns tryggt att veta att Herrens heliga änglar, som är på vår sida och skyddar oss, är så talrika. Men hur många är då djävulens änglar, de onda demonerna? Guds ord avslöjar att även de utgör ett stort antal, åtminstone är de fler än en handfull. När Jesus hade botat mannen i Gerasa, som var besatt av en oren ande, sade demonen till Honom: ”Legion heter jag, för vi är *många*” (Mark. 5:9).

I en uppenbarelse fick Johannes se vad som antagligen var de onda änglarnas fall: ”Och ett annat tecken syntes på himlen, och se, en stor eldröd drake, med sju huvuden och tio horn och med sju kronor på sina huvuden. Hans stjärt svepte med sig en tred-

jedel av stjärnorna på himlen och slungade ned dem på jorden” (Upp. 12:3-4). Eftersom änglarna på andra ställen kallas stjärnor, tyder dessa verser på att det var en tredjedel av alla änglar som följde Lucifer i hans uppror. Men Uppenbarelseboken innehåller ju många symboliska tal, så det går inte att säga att det var exakt en tredjedel som föll. Men att antalet var stort kan vi dock utläsa.

De onda änglarna kan inte frälsas

Liksom de goda änglarna är befästa i sin godhet och helighet, är de fallna änglarna befästa i sin ondska och sitt fördärv. Det finns ingen möjlighet för dem att bli frälsta. Varför djävulen och hans änglar inte kan bli frälsta, men de avfallna människorna kan bli det genom ånger och tro, sägs inte i Skriften. Det sägs endast om Frälsaren, att ”det är ju inte änglar utan Abrahams barn Han tar sig an” (Hebr. 2:16).

De onda änglarnas styrka och förmågor

Precis som de goda änglarna är satan och hans onda änglar mycket mäktiga andeväsen, helt överlägsna oss människor. Bibeln säger att de kan framträda med ”stor makt, falska tecken och under och med orättfärdighetens alla konster, som bedrar alla dem som går i fördärvet – de har ju inte velat ta emot den kärlek till sanningen som kunde ha räddat dem” (2 Tess. 2:9-10). Här utsågs samtidigt att sanningen, den om Jesus, räddar dem som tror, men det skall vi återkomma till.

Jesus varnar också för att ”falska messiasgestalter och falska profeter skall träda fram och göra stora tecken och under” (Matt. 24:24) den sista tiden före Hans återkomst. Faraos magiker är exempel på hur djävulen kan åstadkomma falska under och tecken. De lyckades ju upprepa Arons mirakel. Men Arons orm åt upp deras ormar. Djävulen kan alltså imitera Guds mirakler, men det blir bara dåliga kopior. Som kristna skall vi därför komma ihåg att vår tro inte är baserad på under och tecken som kan verka imponerande för en tid. ”Ett ont och trolöst släkte begär ett tecken” (Matt. 16:4) säger Jesus. Vår tro grundas på Guds levande Ord, som förkunnar den levande och uppståndne Herren Jesus Kristus. Endast Jona-tecknet, nämligen Jesu död, begravning och uppståndelse (Matt. 12:39-41) är beviset på att även vi kommer att leva tillsammans med Gud i Himmelen.

En annan förmåga de onda änglarna besitter är att nästla sig in i vårt medvetande och påverka våra tankar. När Petrus ställde Ananias till svars för dennes penningbedrägeri sade han till honom: ”Ananias, hur har Satan kunnat fylla ditt hjärta, så att du försöker lura den Helige Ande...?” (Apg. 5:3) Och i 2 Kor. 4:4 säger Paulus att djävulen, denna världens gud som han kallas här, ”har förblindat förståndet hos dem som inte tror, så att de inte ser ljuset från evangeliet om härligheten hos Kristus, Guds avbild” (2 Kor. 4:4). Han säger också att djävulen är ”verksam i olydnadens människor” (Ef. 2:2).

Fastän djävulen känner till en hel del är han inte allvetande. Endast Gud är det. Djävulen är inte heller allestädes närvarande, utan kan bara vara på en plats åt gången. Men genom sin stora skara av onda änglar kan han utöva sin makt på många platser på en och samma gång. I Daniels bok läser vi att en av satans änglafurstar ansvarade för Persien, och att denne hade hållit tillbaka Guds verk för en tid (Dan. 10:13).

Den ondes makt är ett intet i jämförelse med Guds, men ändå överlägsen vår. Därför skriver Paulus: ”Ta på er Guds rustning, så att ni kan hålla stånd mot djävulens lömska angrepp” (Ef. 6:11). Adams och Evas första möte med djävulen visar på hans list. Han visste precis vad han skulle säga för att få dem på fall. Satan kan t.o.m. uppträda som en ljusets ängel (2 Kor. 11:14) och på det sättet bedra många.

De onda änglarnas hierarki

Det finns hos de onda änglarna, likaväl som hos de goda, olika klasser. Satan är naturligtvis den högste. Om Hes. 28 syftar på honom tillhörde han keruberna som stod omkring själva Guds tron. Det verkar också som att det finns olika grader av ondska bland de onda änglarna. I Luk. 11:24-26 säger i alla fall Jesus: "När den orena anden lämnar en människa, vandrar den genom vattenlösa trakter och letar efter en plats att vila på. Hittar den ingen säger den: 'Jag vänder tillbaka till mitt hus som jag lämnade.' När den så kommer och finner det städat och snyggt, går den bort och hämtar sju andar till som är *värre* än den själv, och de följer med in och slår sig ner där. För den människan blir slutet värre än början."

Djävulen har många namn. Djävulen, *diabolos*, betyder kringkastaren, splittraren, och syftar väl närmast på den splittring han åstadkommer med lögnen som medel. Han kallas även "lögnens fader" eftersom han ljög och förförde Adam och Eva, och har fortsatt med detta bland människor allt sedan dess. Satan betyder "åklagare". Han anklagar oss människor inför Gud och inför oss själva för de synder vi begått. Abaddon och Apollyon (Upp. 9:11) betyder "fördärvaren". Beelsebul (Luk. 11:15) betyder "underjordens" eller "flugornas herre". Beliar (2 Kor. 6:15) betyder "intighet" eller "tomhet". Djävulen kallas även för "mördare" eller "mandråpare" (Joh. 8:44), "en röd drake" (Upp. 12:3), "den gamle ormen" (Upp. 20:2), "prinsen av denna värld" (Joh. 12:31), "himlarymdernas härskare" (Ef. 2:2), "den ande som nu är verksam i de olydiga" (Ef. 2:2), "den onde" (Ef. 6:16), "frestaren" (1 Tess. 3:5), "ett rytande lejon" (1 Petr. 5:8) och "denna tidsålders gud" (2 Kor. 4:4).

Djävulens attacker

Djävulen är inriktad på att förgöra människosjälär. Han berövar människor deras hopp i livet och trygghet inför döden. Han försöker också att rycka bort evangeliets säd så fort det har såtts ut i någon människas hjärta. Han går till väga på olika sätt för att åstadkomma detta.

I Eden använde han frestelsen som taktik. Det gör han ännu. Han försöker snärja oss i synd. Girighet, egoism och kättja är sådana egenskaper vi fallna människor har som han försöker befrämja och få oss att leva ut. Han lockar oss med tillfredsställelse och njutning. Men belöningen är kortvarig och har ett högt pris. Synden för oss allt längre bort från Gud.

Andra gånger försöker han skada oss. Här är Job ett bra exempel. Djävulen försöker få oss så missmodiga genom olyckor och lidanden att vi förbannar Gud eller förnekar Hans existens. Ibland låter Gud honom plåga oss. Men som framgår av Jobs bok och Rom. 8:28 sker det alltid till vårt bästa i det långa loppet, såvida vi ställer oss under den Allsmäktiges beskydd.

Djävulen är också anklagaren, satan. Genom denna taktik har han vunnit många själar. Först kommer han som frestaren. Han visste t.ex. att Judas hade svaghet för pengar. Detta ledde så småningom till att han kunde få Judas till att förråda Jesus. När Judas sedan ångrade sig, och pengarna, som var belöningen för synden, inte kunde ge honom någon tillfredsställelse, då ändrade djävulen roll. Nu blev han åklagaren och intalade Judas, att för hans fruktansvärda brott fanns ingen förlåtelse. I förtvivlan gick då Judas och hängde sig. Djävulen hade i sin dubbla roll som frestaren och åklagaren skördat ännu ett offer.

Det är viktigt att veta att djävulen uppträder på detta sätt. När

han kommer med sina anklagelser och vållar oro i våra samveten skall vi svara honom med Guds Ord: "Vem kan anklaga Guds utvalda? Gud är den som frikänner. [...] Ty jag är viss om att varken död eller liv, varken änglar eller furstar, varken något som nu är eller något som skall komma, varken makter, höjd eller djup eller något annat skapat skall kunna skilja oss från Guds kärlek i Kristus Jesus, vår Herre" (Rom. 8:33, 38-39). Jesus har inte bara löst oss från djävulens anklagelser utan även från Guds lags anklagelser. Eftersom Jesus levde ett fullkomligt liv i vårt ställe, kan vi träda fram inför Guds tron rena och fläckfria. "För dem som är i Kristus Jesus finns ingen fördömelse" (Rom. 8:1).

Eftersom den fullständiga befrielsen från djävulen finns i evangeliet inriktar djävulen och hans änglar sin verksamhet främst mot kyrkan och hennes arbete (Matt. 16:18). Deras verk är evangeliets åhörars oaktsamhet gentemot Guds ord (Luk. 8:12), förfalskandet av den gudomliga läran, som Gud vill skall läras rent i Hans kyrka (Matt. 13:25, 1 Tim. 4:1ff.), förföljelse och förtryckande av kyrkan genom statsmakt, enskilda personer eller föreningar inom samhället. Det djävulen hatar mest är när det rena evangeliet, som löser ur vanmakt, synd och skam samt leder till frälsning, predikas. Det hotar ju själva centrum av hans verksamhet som är att leda människor i det eviga fördärvet. Därför är ett av den sanna kyrkans sju kännetecken det heliga korset. Hon kan nämligen aldrig vinna aktning i denna värld som regeras av "denna världens furste", utan måste räkna med att utstå förföljelse och motstånd.

Hur djävulen besegrades

Eftersom djävulens främsta vapen mot oss är den synd vi har begått, besegrade Jesus djävulen på korset då Han tog all vår synd på sig och dog i vårt ställe. Då uppfylldes profetian om kvinnans säd som skulle söndertrampa ormens huvud (1 Mos. 3:15). I och med att syndens skuld utplånades förlorade djävulen alla anklagelsepunkter. Där evangeliet om syndernas förlåtelse genom Jesu försoning predikas och mottas i troende hjärtan är satan bunden andligt sett. Genom syndafallet hamnade vi i syndens, dödens och djävulens våld. Men Jesus har kommit för att lösa oss. Han går in i den starkes (djävulens) hus och plundrar honom på vad han äger efter att först ha bundit honom (Matt. 12:29). Vi är Hans troféer i denna plundring.

"Ni som var döda på grund av era överträdelser och er oomskurna natur, också er har Han gjort levande med Kristus. Han har förlåtit oss alla överträdelser och strukit ut det skuldebrev som med sina krav vittnade mot oss. Det har Han tagit bort genom att spika fast det på korset. Han har klätt av¹ världena och makterna och förevisat dem offentligt, när Han på korset triumferade över dem" (Kol. 2:13-15).

Lars Borgström

Artikeln bygger, med förlagets medgivande, fritt på John D. Schuetze: "Angels and Demons: Have Wings, Will Travel" (Northwestern Publishing House, Wauwatosa, Wisconsin USA 1997).

¹ klätt av Bilden är hämtad från en segerrik fältherres triumftåg, i vilket krigsfångarna förevisades, där de nakna gick före fältherrens vagn. (Folkbibelns not).

Kyrkliga Förbundets uppgift idag

I Inledning

Kyrkliga Förbundets uppgift är idag densamma som den var 1923, då fäderna formulerade förbundets målsättning på följande sätt: Kyrkliga Förbundet skall ”inom vår svenska kyrka arbeta för bevarande och främjande av biblisk kristendom enligt vår från fäderna mottagna evangelisk-lutherska apostoliska tro samt för bevarande och stärkande av vår svenska kyrka i denna anda gentemot oberättigade och mot denna anda stridande inflytelser och övergrepp.”

1923 var det kristendomens ställning i skolan som var ifrågasatt och vi har alla hört talas om den s.k. katekesstriden som L M Engström bedrev i Bolstad. Inom Svenska kyrkan var dock förhållandena sådana att Kyrkliga Förbundet i stor utsträckning hade både prästerskapet och kyrkfolket med sig och utgjorde inte någon särskilt udda företeelse och var inte heller föremål för utrensningar eller angrepp på något sätt. Det sägs att majoriteten av prästerna i Skara stift tillhörde eller sympatiserade med Kyrkliga Förbundet och till dem som stödde förbundets strävanden fanns också flera biskopar.

I Kyrkliga Förbundets stadgar på riksnivå står det uttryckligen att Förbundet skall driva tidningen Kyrka och Folk. Det är den enda konkreta uppgiften riksstyrelsen har, enligt stadgarna förutom de vanliga föreningstekniska anvisningarna. Det betyder att Kyrkliga Förbundets uppgift är och har varit att vara opinionsbildare till försvar för de värden som anges i ovan citerade målformulering.

Tidigare har nog denna målsättning varit mer eller mindre självklar och formulerats av 1878 års katekesutveckling. Katekesutvecklingen står sig säkert även i våra dagar men är inte längre självklar, varken i Svenska kyrkan eller i det svenska samhället.

Det betyder att Kyrkliga Förbundet i våra dagar har en mycket viktig, svår och utmanande uppgift, dels att formulera den teologiska hållning som 1923 var närmast självklar, dels att ge andlig näring till det kyrkfolk som ännu delar denna teologiska inriktning och dels att sprida kännedom om det budskap vi vill föra fram på Bibelns och beännelsens grund inom Svenska kyrkan och i det svenska samhället.

Inom Svenska kyrkan och i det svenska samhället är

- striden om prästämbetet,
- striden om äktenskapet,
- striden om Bibelns som Guds uppenbarade Ord och
- striden om Jesus Kristus som sann Gud och sann människa,

i stort sett förlorade. Att tänka och handla utifrån en annan orienteringspunkt är som jag ser det liktydigt med att utgå ifrån en annan verklighet än den vi faktiskt lever i och med för närvarande.

Jag tror inte det gynnar någon att inbilla sig att det ser bättre ut än vad det verkligen gör. Dock är detta inget att vara bitter över utan istället skall vi vara tacksamma för att vi fortfarande kan verka och tjäna både inom och utom Svenska kyrkans kyrkoordning och vara frimodiga i vårt arbete för Guds rike.

För att medvetandegöra och samtidigt försöka ge vägledning vill jag nu närmast ge uttryck åt vår gemensamma övertygelse om Jesus Kristus som sann Gud och sann människa.

Därefter vill jag problematisera vår bibelsyn i förhållande till några av de tankar som förekommer inom teologins område i våra dagar och slutligen vill jag något redogöra för den teologi som KG Hammar och Hanna Stenström företräder, jämte några kolleger, och som är högaktuella i våra dagar.

Till sist avslutar jag med den förtröstan och tillförsikt vi kan finna när vi har förtroende för Guds uppenbarade ord och tar det till våra hjärtan i lydnad.

II Vad säger då Guds ord om Guds son?

Jesus är sann Gud och sann människa. Han är avlad av den helige Ande och född av jungfrun Maria. Och dessutom; varje ande, som bekänner att Jesus är Kristus, som kommit i köttet, han är från Gud.

Avlad av Den Helige Ande

Det betyder i klartext att Jesus föddes hit till jorden genom ett ingripande av Gud själv. Josef är inte Jesu pappa, endast Hans fosterfar. Gud blir i Jesus Kristus, med andra ord, människa. I Johanneevangeliet står det: ”I begynnelsen var Ordet, och Ordet var hos Gud, och Ordet var Gud. Och Ordet blev kött och bodde bland oss, och vi såg hans härlighet, en härlighet som den Enfödde har av Fadern, och han var full av nåd och sanning,” 1:10, 14.

Gud är inte längre ett hemlighetsfullt något. Inte en dunkel gåta, som ingen kan veta något bestämt om eller föreställa sig på ett fantasifullt sätt. Gud har blivit människa. Han har blivit en levande människa mitt ibland oss. Och Bibelns ord berättar om åtskilliga händelser där det framgår med all önskvärd tydlighet att Han kunde och gjorde allt möjligt som bevisar Hans gudomliga härkomst, såsom att gå på vattnet, bota sjuka, uppväcka döda, mätta 5000 män plus kvinnor och barn med 2 fiskar och fem bröd, m.m.

Både profetian och evangelisternas samstämmiga vittnesbörd bekräftar att Maria var jungfru, alltså ännu inte varit sexuellt förenad med en man, när hon blev gravid och började vänta guds-barnet. Guds ord säger detta, och den kristna kyrkan har i hela sin historia bekänt sig till detta.

Om barnet hade blivit till på vanligt sätt genom en förening mellan man och kvinna, så hade det barnet inte varit utan synd. Hade Jesus varit syndare som vi, hade Han inte kunnat bära vår synd och försona oss med Gud såsom vår ställföreträdare och frälsare. När ärkebiskop K G Hammar gör sig till tolk för den moderna förnekelsen av jungfrufödelsen, så tar han ifrån kyrkan hennes Frälsare och gör kyrkan till en brud som förlorat sin brudgum.

Född av jungfrun Maria

Att Jesus är född betyder att Han är en människa som vi. Han vet vad det vill säga att vara människa och leva här på jorden. Det ligger en stor och rik tröst i detta. Maria, en enkel flicka från Nasaret, blir Guds redskap, när Han vill komma till oss. När ängeln talar om för Maria att hon skall få föda Guds Son, säger hon JA och ställer sitt liv till Herrens förfogande. Här hörs inget av frågan från Edens lustgård: "Har Gud verkligen sagt?" 1 Mos. 3:1. Maria säger: "Se, jag är Herrens tjänarinna. Må det ske med mig som du har sagt." Luk. 1:38. Detta under kan ingen av oss förstå. Men ängeln Gabriel har förklarat det för oss på följande sätt: "För Gud är ingenting omöjligt." Luk. 1:37.

Gud är inte en härskare här på jorden, som kommer till oss i ståt och prakt för att förhärliga sig själv. Hade Han kommit så, hade ingen vågat ta emot Honom. Vi hade fått stå på avstånd och bara beundra. Men nu kommer Han till oss som ett litet barn. Han utlämnar sig i människors våld. Han är vår broder. Han vet vad det vill säga att leva här på jorden. Han har delat alla våra svårigheter. Innan vi hamnar i dem, har Jesus varit där. Han känner lidandets, mödans och dödens villkor. Men Han står inte handfallen och över sig given.

Sann Gud och sann människa

Jesus är sann Gud. Han kan hjälpa oss. Han har all makt i himmelen och på jorden. Och vi kan ta Honom i famnen och lyfta Honom till våra hjärtan. Han känner alla våra problem. Han är vår bror, som vi vågar gå med allt till.

Jesus måste vara både sann Gud och sann människa för att kunna vara sann medlare mellan Gud och människor, katekesutvecklingen 115.

Medlarens uppgift är att stifta fred mellan två oförenliga parter. Jesus skulle stifta fred mellan Gud och människor. Synden hade kommit emellan. Alltsedan syndafallet vill vi människor inte höra Gud till. Vi vill klara oss själva och skapa oss våra egna gudar eller göra oss själva till gud.

Jesus måste vara sann människa för att kunna lida och dö i vårt ställe eftersom syndens lön är döden. Och för att kunna betala vår syndaskuld, måste Jesus vara sann Gud. Att uppdraget är fullbordat bekräftas genom Jesu uppståndelse från de döda. Därmed äger Jesus Kristus den rättfärdighet som är vår enda möjlighet till frälsning.

Kyrkans tidning skrev som en sammanfattning av debatten mellan ärkebiskop K G Hammar, Biskop Anders Arborelius och Pingstpastorn Sten-Gunnar Hedin, hösten 2003: "Något har hänt i landet Sverige när jungfrufödelse och bibelsyn diskuteras med liv och lust på de stora tidningarnas debattsidor och på bästa sändningstid i tv och radio. /.../ Den teologiska debatten tog steget in i

det offentliga rummet, och den berörde och väckte känslor."

K G Hammar citerades med följande inlägg: "Det ligger en frestelse i att definiera Gud så tätt och sedan själv bli kontrollant /.../ Sanningen finns inte i texten. Texten är inget om ingen läser den. Sanningen är något som uppstår mellan texten och den som läser den." Hedin och Arborelius kontrade med: "Vi måste ha en tillit till att det är de heliga texterna som är korrektivet /.../ Annars riskerar sanningen att flyta /.../ Det finns något gemensamt över tiden som vi är beredda att kämpa för."

III Sanningsfrågan

Vad är sanning, Joh. 18:38, sa en gång Pontius Pilatus till Jesus, med en axelryckning för att komma ifrån sanningsfrågan och det anspråk Jesus riktade till honom liksom Han riktar till oss. I våra dagar är sanningen inte i ental utan i flertal. Att fråga efter sanningen är närmast en provokation i den akademiska världen. Och det akademiska tänkandet kommer närmare och närmare vardagen ute i bygderna allt eftersom tiden går och fler och fler människor når högre akademiska studier.

Så Pontius Pilatus fråga är högaktuell och mycket intressant i våra dagar; Vad är sanning?

Då kan vi också konstatera att vi rör oss med olika helt legitima sanningsbegrepp. Vi kan tala om en rättslig sanning, en vetenskaplig sanning, en politisk sanning, en massmedial sanning och minst två religiösa sanningar.

Den rättsliga sanningen avgörs av vad som är ställt utom allt tvivel, under förutsättning att man inte får ett erkännande i rätten. Sanningen skall nås genom en åklagare och en försvarsadvokat som var för sig försöker nå fram till största möjliga säkerhet om vad som egentligen har hänt i ett brottmål.

Inom vetenskapen avgörs sanningsfrågan genom undersökningar och olika försök. Forskaren ställer upp en hypotes och försöker sedan få denna hypotes verifierad genom olika undersökningar och provtagningar samt tester av olika slag. Därtill kommer vad andra forskare får fram och när det gäller vetenskapliga avhandlingar har man alltid en opponent som skall försöka slå håll på argumentationen för att på så sätt testa om hypotes och resultat stämmer överens.

Den politiska sanningen kommer fram genom majoritetens utslag när det gäller en demokrati och genom en människas beslut när det gäller en diktatur. Ibland kan även majoriteten uppfattas som en diktatur när frågor avgörs med kanske bara en rösts övervikt. Samtidigt är majoriteten lättpåverkad och de beslutande vill inte gärna komma i konflikt med tidsandan och andra strömningar som rör sig i tiden. Vi kan från den Bibliska berättelsen notera hur majoriteten svängde i uppfattning om Jesus från hyllningarna på Palmsöndagen då Han red in i Jerusalem till korsfästropen en knapp vecka senare, för att se bräckligheten i det som vi kan kalla folkviljan.

Den massmediala sanningen innebär att journalisterna försöker få fram sanningen genom att låta två vitt skilda åsikter komma till tals om samma fråga. En för och en emot och sedan får lyssnaren, läsaren eller tittaren själv avgöra vad som är mest troligt.

Den ena av de religiösa sanningarna säger att alla möjliga religiösa åskådningar tillsammans bidrar till sanningen. Därför försöker man studera vad olika religioner och livsåskådningar säger för att genom att ta vara på alla möjliga bidrag själv försöka bilda sig en uppfattning av vad som är sanningen.

Ett annat religiöst sanningsbegrepp innebär att företrädare för en viss religion säger att vi har rätt och kräver av alla andra att de skall

tro som vi gör. Det finns alltså religioner och samfund som hävdar att frälsningen finns endast inom ramen av den egna religionen och kräver därmed att alla skall ha samma uppfattning som man själv för att bli salig.

Till detta kan vi till sist också foga *det anspråk som Jesus kommer med, när Han om sig själv säger: Jag är sanningen*, Joh. 14:6. Till detta anspråk kan vi nu förhålla oss som Pontius Pilatus gjorde när han sa: Vad är sanning? Eller så kan vi säga: Ja, det är ju självklart att Jesus är sanningen eftersom Han är Guds enfödde Son, eller så kan vi inta någon slags mellanställning.

Utan tvekan är det så att sanningsfrågan är viktig för oss människor. Den tillhör oss människor eftersom vi är skapade till Guds avbilder och inte kan komma ifrån denna vår härkomst. Därför skall vi inte heller försöka komma ifrån sanningsfrågan genom att säga att den saknar betydelse, det enda avgörande är vad Du själv håller för sant – för så är det naturligtvis inte.

Naturligtvis finns det en sanning – men frågan är hur skall vi finna sanningen och vem som kan hjälpa oss fram till den – och då kommer vi omedelbart in på tron och hypotesernas område.

Jesus säger: ”Om ni förblir i mitt ord, är ni verkligen mina lärjungar, och ni skall förstå sanningen och sanningen skall göra er fria”, Joh. 8:31b-32.

Det är detta de moderna teologerna inte vill acceptera. De jämför bibelordet med annan religiös litteratur och andra religiösa uttryckssätt. Om jag får försöka sammanfatta vad fem teologer säger om uppenbarelsen, skulle det kanske kunna bli på följande sätt:

Gail Ramshaw, teolog verksam i Philadelphia, USA, har skrivit boken *Gud bortom genus* som behandlar det inklusiva språket, vilken alla kyrkomötets ledamöter fick att läsa inför beslutet om ny evangeliebok, skulle kunna säga: *Gud har uppenbarat sig i evangeliet. Men evangeliet är inte detsamma som Bibelns ord, inte ens Nya Testamentet eller de fyra evangelierna i Nya Testamentet. Bibeln innehåller endast myter, som enligt Gail Ramshaw förvanskar det ursprungliga ordet om gud.*

Anne-Louise Eriksson, feministteolog och präst i Svenska kyrkan men nu verksam som lärare vid Stockholms teologiska högskola, och exempelvis redaktör för boken: *Tolkning för livet*, där även Hanna Stenström medverkar, som jag återkommer till längre fram i artikeln. A-L Eriksson skulle kunna säga: *Gud uppenbarar sig i demokratin.*

Kajsa Ahlstrand, religionsteolog och verksam vid Svenska kyrkans forskningsråd. Hon är också något av chefsideolog för Svenska kyrkans mission, skulle kunna säga: *Gud uppenbarar sig i alla former av religioner och det gäller för oss att försöka sammanställa och ta intryck av så mycket som möjligt för att få en så heltäckande gudsbild som möjligt.*

Hanna Stenström, nytestamentlig exeget vid Uppsala Universitet och präst i Svenska kyrkan, skulle kunna säga: *Bibeln är inte en enhetlig, given storhet som kan åberopas som sådan i etiska, dogmatiska eller kyrkopolitiska debatter. I praktiken är inte hela kanon riktigt lika mycket kanon. Vi kan inte gömma oss bakom Bibeln, vi måste välja vad i denna bibel som ska få vara ordet till oss idag. De svåraste bibeltexterna behandlar vi inte som ett Guds ord till oss.*

K G Hammar, ärkebiskop i Svenska kyrkan skulle kunna säga: *Gud uppenbarar sig i människan eller det mänskliga.*

Den uppenbarade sanningen förutsätter ett mottagande i tro och det är i våra dagar ett helt främmande förhållningssätt eftersom allt skall vara demokratiskt och inget annat än det demokratiska får vara heligt.

En klassisk fråga lyder dock: Hur kan vi veta något om Gud? Och det klassiska svaret på den frågan är: Gud har uppenbarat sig för oss, eller med andra ord: Gud har givit sig tillkänna för oss. Det har skett på ett allmänt sätt i skapelsen, historien och samvetet. På ett särskilt sätt har det skett i Bibeln. Den allmänna uppenbarelsen ger oss en aning om Gud men den särskilda uppenbarelsen ger oss en riktig kunskap om Gud.

Den klassiska uppfattningen har alltid varit att Bibeln ger oss, inte allt, men vad vi behöver veta om Gud och utanför Bibeln finns ingen säker källa till kunskap om Gud. Bibeln är alltså Guds ord!

IV En modern gudsbild

Jag vill att vi försöker sätta oss in i den gudsbild som mer eller mindre förenar all modern teologi, som säger att Bibeln bara är människors ord om gud.

För det första tar all modern teologi sin utgångspunkt i människan. Därmed är också Bibeln bara människors ord om gud och kan i bästa fall tjäna till en viss vägledning men är rakt inte något unikt.

Om vi nu föreställer oss alla människor som blinda. Om vi därtill föreställer oss att vi alla blinda människor står framför en jättestor elefant och försöker förstå hur en elefant ser ut, så har vi den moderna teologins gudsbild i ett nötskal. En av oss har fått tag i svansen. En annan i snabeln. En hel grupp av blinda människor står rakt under elefanten och försöker få kläm på dess buk. Några har kommit upp på elefantens rygg. Ytterligare andra står lite på avstånd och hör elefantens framfart och dess läte.

Denna bild har jag själv testat på Anne-Louise Eriksson och hon har bekräftat att så kan man tänka sig en modern och feministisk gudsbild, en gudsbild som hon själv företräder.

Denna bild säger oss: Ensamma kan vi inte veta mer än en liten del av helheten. Det är bara när vi tillsammans lägger ihop våra bitar som pusslet kan ge oss en helhetsbild. Olika människor och olika kulturer och olika religioner behövs med andra ord för att förstå hur en elefant ser ut, eller med andra ord, för att få fram en modern gudsbild, utan historiska belastningar (A-L. E.), utan patriarkala belastningar (G. R.), utan belastningen av ett västerländskt tänkande (K. A.), utan att fastna i antikens förhållanden (H. S.) och utan belastningen av en fundamentalistisk bibeltro (K. G. H.).

Min fråga är nu: Håller den här bilden? Hur kan de blinda människorna veta att det är en elefant de har att göra med? Det kanske är en giraff. Bilden håller alltså inte – vilket borde ge oss frimodighet att säga: Bibeln är Guds Ord! Endast i Bibeln talar Gud till oss. Allt annat är bara våra trevande försök att formulera tankar om Gud.

V En mycket kortfattad genomgång av K G Hammars teologi,

utan anspråk på att vara heltäckande eller vetenskaplig – endast upplysande i all enkelhet.

Så kommer vi till ett lite mer utförligt exemplet på en teolog som företräder uppfattningen att Bibeln är människors ord om Gud. Låt mig därför något beröra Svenska kyrkans nuvarande

ärkebiskop K-G Hammar och hans herdabrev, *Samtal om Gud*. Hans sätt att använda svenska språket gör honom svårförstådd, eftersom han många gånger använder traditionella termer men lägger en annan än den vanliga innebörden i orden.

K G Hammar ställer bl. a. frågan: "Är inte den bibliska uppenbarelsen den främsta källan till gudskunskap?" och svarar: "Jo, men inte som något som skiljer ut sig från det djupast mänskliga utan som tydliggör detta."

Sedan fortsätter han och säger: "Den närmaste källan till gudskunskap är mitt eget liv. min egen djupaste mänsklighet, liksom varje människas innersta och djupaste identitet. /.../ Gud kommer /.../ inifrån." Som en sammanfattning av ett längre resonemang slår han till sist också fast följande, genom att ställa frågan: "Kan vi tänka oss Gud utan människan?" och svarar: "nej."

Här möter vi alltså en helt annan teologi än vad Bibeln uppenbarar för oss. Att som vi tala om en unik uppenbarelse från Gud i Bibeln, blir något av det värsta K G Hammar kan tänka sig och klassificerar som fundamentalism. Han skriver exempelvis: "Allt färdigt språk för Gud är en provokation mot Gud, är avgudadyrkan", och vidare: "De stråk av fundamentalism som plågar all sann religion /.../ är dess djupaste fiende. Fundamentalismen är ett barn av sin samtids förnuftsdyrkan fast spegelvänd. Fundamentalismen har ett rationellt förhållande till trossanningarna. Sanningen finns i formuleringarna, vare sig det gäller Bibelns berättelser och andra utsagor eller kyrkans dogmatiska formuleringar genom tiderna."

Trots att K G Hammar ondgör sig över allt som han kallar fundamentalism, så hindrar det inte honom från att för egen del också formulera en grundsanning för den livsåskådning han gör sig till tolk för. Han skriver: "Bibelns huvudbudskap gäller Gud som kärleken." Hur kan han veta det? Vad har han för belägg för att så är fallet? Med ledning av vad jag tidigare citerat får vi konstatera, att det är vad K G Hammar funnit i sig själv. Jesus säger som vi vet: "Jag är vägen, sanningen och livet. Ingen kommer till Fadern utom genom mig." Vad säger K G Hammar om det: Jo, han skriver: "Tolkat i sitt helhetssammanhang är korset kristendomens unika bidrag till mänsklighetens erfarenheter och tänkandet kring 'Gud'."

Jag vill också använda en intervju jag läste i tidningen "Kupé" som SJ tillhandahåller i sina tåg och där K G Hammar blev intervjuad av Gustaf Olivercrona, på ett både trevligt och avslöjande sätt.

K G Hammar säger i intervjun: "Gud är en relation", och lutar sig tillbaka i soffan, enligt Gustaf Olivercrona, som fortsätter, /.../ "Jaså, Gud är en relation. Vad är det?"

"Jo," säger K G Hammar "allt språk om Gud är bildspråk, alltså symboler eller metaforer. Det jag vill åt är föreställningen om Gud som ett slags objekt i verkligheten. Jag tror att Gud alltid är subjekt. Gud kan inte vara objekt. Det betyder att liv och existens hämtar sitt vara hos Gud. Gud är alltså inte skild från verkligheten utan inne i sin verklighet. Jag känner mig hemma i den mystiska traditionen inom kyrkan och den har vänt på perspektivet och försöker se Gud som relation och subjekt." Till detta konstaterar Gustaf Olivercrona snusförnuftigt: "Jag kan inte påstå att jag begriper så värst mycket av vad ärkebiskopen säger. /.../ Det finns naturligtvis en risk att enklare själar än ärkebiskopen finner hans budskap svärbegripligt, för att inte säga vagt, och upplever att ärkebiskopen likt pastor Jansson inte har någon bestämd åsikt om någonting. Men så är det nog inte. Det är bara det att han som många andra har svårt att finna ett språk för sin kristna tro. Och han ogillar de enkla svaren. De fyller inte hans intellektuella krav."

Gustaf Olivercrona fortsätter i sin artikel med att konstatera: "Trosbekännelsen som läses i kyrkorna varje söndag och där det står: 'Vi tror på Gud Fader allsmäktig', är /.../ för ärkebiskopen bara en liturgisk formel."

Vidare noterar Gustaf Olivercrona: "Underverk i Bibeln som jungfrufödelsen eller att Jesus går på vattnet betraktar K G Hammar som metaforer, symbolik eller poesi. Han inser att den moderna vetenskapen motsäger åtskilliga av Bibelns utsagor och menar att tron hela tiden måste formuleras om."

Ni får ursäkta, men jag tycker Gustaf Olivercronas intervju, som jag återgivit några brottstycken ur, ger oss en bra sammanfattning av K G Hammars bibelsyn och bibelbruk.

Det är ju påtagligt att han sällan citerar Bibeln och nästan aldrig talar om Jesus Kristus. Inte heller ser han Jesu under som bekräftelse på att Jesus är sann Gud. Jämför också debatten om jungfrufödelsen och bibelsynen som jag berörde ovan mellan Hammar, Arborelius och Hedin.

Det går dåligt ihop med katekesutvecklingens 114:e fråga, där det heter: Vad bekänner du om Jesu Kristi person? Och svaret lyder: Jag tror ock bekänner att Jesus Kristus är sann Gud, född av Fadern i evighet och tillika sann människa, född av jungfrun Maria.

Vi för vår del kan säga att hela Bibeln, från början till slut, är en sammanställning av Guds väldiga gärningar i historien. Därför skall vi inte heller förvånas över att Bibeln berättar för oss om sådant som vi inte är vana vid att höra talas om. Det är liksom själva poängen med Bibelns berättelser. Bibeln är något av en exempelsamling på Guds under, både stora och små, både med enskilda och folk.

Inför Guds under får vi inte säga: Sådant händer bara inte, eller: Något sådant kan Gud inte göra. Skulle vi säga så – skulle det samtidigt innebära att vi degraderade Gud till en mänsklig uppfinning och det är väl närmast just precis vad K G Hammar gör.

Till allt detta och mycket därtill kan vi säga: Kristi kyrka har inte fått sitt uppdrag här på jorden av människor. Det ligger inte ett demokratiskt beslut till grund för att kyrkan predikat och predikar evangelium. Det är Jesus Kristus som givit kyrkan dess uppdrag. Aposteln Paulus skriver i 1 Kor. 4:1, "som Kristi tjänare och som förvaltare av Guds hemligheter skall man alltså betrakta oss". Av en förvaltare krävs att han visar sig pålitlig.

En budbärare går inte i egen sak. En budbärare har till uppgift att förmedla uppdragsgivarens budskap oförvanskat. En brevbärare som öppnar breven, byter ut innehållet mellan breven, stryker det i breven som inte passar, lägger till det i breven som brevbäraren finner lämpligt, lämnar fram fel brev till fel adressat osv. blir inte så särskilt långvarig i sin tjänst.

Detta skulle vara en rannsakande tankeställare, när vi studerar Bibeln och för fram Bibelns budskap: Gör vi det helt i enlighet med avsändarens vilja eller lägger vi till det vi själva vill och drar ifrån det vi själva inte tycker om att höra och läsa?

VI En mycket kortfattad genomgång av Hanna Stenströms teologi,

utan anspråk på att vara heltäckande eller vetenskaplig – endast upplysande i all enkelhet.

Jag vill gärna visa på vad hon skrivit som en ledare i Svensk

Kyrkotidning i januari 2004 under rubriken: *Texturval som utmanar, ansvar för Ordet*. Texten är både tydlig och avslöjande.

” /.../ Vidare aktualiseras att Bibeln inte är en enhetlig, given storhet som kan åberopas som sådan i etiska, dogmatiska eller kyrkopolitiska debatter. I praktiken är inte hela kanon riktigt lika mycket kanon; en del läser vi i gudstjänsterna och relaterar till oss själva, en del av kanon lämnar vi i praktiken åt sidan, bland annat för att de texterna ger för oss oacceptabla bilder av hur Gud är eller av hur vi bör vara. Tillkomsten av en ny evangeliebok ger oss också anledning att påminna oss själva och dem vi predikar för om att Ordet inte främst är Bibeln, boken, utan det ord som möter oss i gudstjänsten, ordet som förkunnas, ordet som möter som ett tilltal. /.../ Vi kan inte gömma oss bakom Bibeln; vi måste välja vad i denna Bibel som ska få vara Ordet till oss idag. Till den uppgiften hör, idag som förut, att föra vidare det som är evangelium i all denna text. Men till uppgiften hör också att välja bort de texter som inte kan eller bör brukas som Guds ord till oss. /.../ ”

Nu handlar detta i synnerhet om den nya evangelieboken, men dessutom om bibelsynen i stort. Hon skriver ju sammanfattningsvis:

1. Bibeln är inte en enhetlig, given storhet som kan åberopas som sådan i etiska, dogmatiska eller kyrkopolitiska debatter.
2. I praktiken är inte hela kanon riktigt lika mycket kanon.
3. Vi kan inte gömma oss bakom Bibeln, vi måste välja vad i denna Bibel som ska få vara Ordet till oss idag.
4. De svåraste bibeltexterna behandlar vi inte som ett Guds ord till oss.

Till detta säger hon också, att vi i Svenska kyrkan i princip är överens om denna bibelsyn, vilket vi alltså inte är. Det finns flera minoriteter inom Svenska kyrkan som inte är överens om den bibelsyn som Hanna Stenström uttrycker i denna ledare.

Låt mig göra ett längre citat från boken: *Tolkning för livet*, som tydliggör hur hon vill att bibelordet skall behandlas.

Hanna Stenström börjar med att berättar om Krister Stendahl och skriver: ”Som Stendahl själv berättat är programmet [med etisk bibelkritik] en reaktion på den exegetik han själv var fostrad i. Det var en exegetik som ledde fram till exegetdeklarationen 1951, där majoriteten av svenska nytestamentliga exegeter hävdade att kvinnor inte kunde bli präster i Svenska kyrkan därför att exegetisk forskning visat att detta inte var förenligt med Nya testamentets syn. Stendahl vägrade skriva under. Han delade kollegernas uppfattning om hur det legat till i urkyrkan, men menade att detta inte utan vidare kunde överföras på dagens kyrkor. Stendahls uppmaning – att exegeterna skall hålla isär vad bibeltexterna betydde och vad de betyder – måste alltså ses som en kontextuellt betingad uppmaning till exegeterna att utföra en värntjänst mot alla enkla ’tillämpningar’ av bibeltexter på nuet och mot attoreflekterat låta (exegetiska hypoteser om) historien bli grund för teologiska ställningstaganden. Även här är alltså kravet på rent deskriptiv exegetiskt arbete fött ur ett engagemang och syftar till att skydda människor från det våld som hävdandet av orubbliga sanningar innebär. /.../ Det handlar om att göra motstånd mot våld, särskilt strukturellt våld. /.../ Samtidigt går det ju att hävda att exegeterna, utöver sina historiskt inriktade och kritiska uppgifter, är moraliskt förpliktigade att ge konstruktiva tolkningar av bibeltexterna så att dessa mer direkt gagnar vårt arbete för, exempelvis, kvinnofrigörelse eller en kyrka som bejakar olikhet och mångfald.”

Att bejaka ”olikhet och mångfald” som Hanna Stenström skriver om i sin artikel har dock sina mycket bestämda begränsningar,

vilket framgår av skriften: *Homosexuella i kyrkan*, ett Svenska kyrkans samtalsdokument, där det står: ”När det inom Svenska kyrkan finns en rad olika uppfattningar i moralfrågor, till exempel om våld och icke-våld, ekonomisk rättvisa och abort utgör det också en rikedom och är ett uttryck för det levande ordets utmanande kraft, så är det också i fråga om kyrkan och homosexuella. Samtidigt har vi betonat vikten av en klart utsagd gemensam grund. Det är i själva verket en förutsättning för mångfalden. Det finns gränser för vad en nödvändig enhet och accepterad mångfald innebär.”

Det betyder och det visar sig alltmer i debatten både inom och utom Svenska kyrkan, att möjligheterna till bejakandet av mångfalden är ytterligt begränsade. Och gränsen går klart och tydligt vid frågan om huruvida Bibeln är Guds uppenbarade ord och värt att studera och följa som helig Skrift också i våra dagar, eller ej. Det hjälper alltså inte med vackra ord – när verkligheten visar att bejakandet av olikheter och mångfald upphör vid det som vi håller för heligt, nämligen Guds uppenbarade ord, så som det föreligger i Bibelns böcker.

Skriften om homosexuella i kyrkan är en av de mest tendensiösa och intoleranta skrifter jag läst – i synnerhet om vi beaktar – att många av de ord som används ger sken av tolerans och förståelse av dem som inte intar samma ställningstagande som majoriteten av dem som medverkat till skriften gör. Detta har också visat sig, på så sätt att jag och en del andra kyrkoherdar med känd uppfattning i ämbetsfrågan blivit uppmanade att avge direkt besked till K G Hammar om hur vi har behandlat skriften i våra pastorat.

Vi har sett att många gör som de vill med Bibelns ord och skäms inte för det utan framhåller snarast sin olydnad mot Gud och Hans ord som något föredömligt. De jag här idag har exemplifierat min framställning med tillhör dessvärre delar av eliten och de mest inflytelserika i svensk kristenhet av idag. K-G Hammar är till och med Svenska kyrkans ärkebiskop.

VII Ingen bitterhet men tacksamhet och frimodighet på Bibelns grund

Vi i Kyrkliga Förbundet tillhör dem som inte, för våra samveten, kan acceptera deras bibelsyn. Orsaken är exempelvis vad aposteln Paulus skriver till Timoteus i sitt andra brev, från kapitel 3 vers 10 till kap. 4 vers 5: ”Men du har följt mig i lära och liv, i föresats och tro, i tålmod, kärlek och uthållighet, under de förföljelser och lidanden som drabbade mig i Antiokia, Ikonium och Lystra. Vilka förföljelser har jag inte fått utstå, och ur alla har Herren räddat mig. Så kommer också alla som vill leva gudfruktigt i Kristus Jesus att förföljas. Men onda människor och bedragare skall göra framsteg – till det sämre. De bedrar och blir själva bedragna.

Men håll fast vid det som du har lärt dig och blivit överbevisad om. Du vet av vilka du har lärt det, och du känner från barndomen de heliga Skrifterna som kan göra dig vis, så att du blir frälst genom tron i Kristus Jesus. Hela Skriften är utandad av Gud och nyttig till undervisning, till bestraffning, till upprättelse och till fostran i rättfärdighet, för att gudsmänniskan skall bli fullt färdig, väl rustad för varje god gärning.

Jag uppmanar dig allvarligt vid Gud och Kristus Jesus, som skall döma levande och döda, och inför hans uppenbarelse och hans rike: predika ordet, träd fram i tid och otid, bestraffa. tillrät-

tavisa och förmana, med allt tålmod och all undervisning. Ty det skall komma en tid då människor inte längre skall stå ut med den sunda läran, utan efter sina egna begär skall de samla åt sig mängder av lärare, allt eftersom det kliar dem i öronen. De vägrar att lyssna till sanningen och vänder sig till myter. Men var du sund och förnuftig i allt, bär ditt lidande, utför en evangelists gärning och fullgör din tjänst.”

Bibelns egen syn på Bibelordet

Bibeln är unik. Den har kommit till så som den själv bär vittnesbörd om i exempelvis 2 Petr. 1:21, där det står: ”Ledda av Den Helige Ande har människor talat vad de fått från Gud.” Och vidare: Joh. 19:35f, ”den som har sett detta har vittnat för att också ni skall tro, och hans vittnesbörd är sant, och han vet att han talar sanning. Ty detta skedde för att skriften skulle uppfyllas.”

I Joh. 20:30f, kan vi läsa: ”Många andra tecken, som inte är nerskrivna i denna bok, gjorde Jesus i sina lärjungars åsyn, men dessa har blivit nerskrivna, för att ni skall tro att Jesus är Messias, Guds Son, och för att ni genom tron skall ha liv i hans namn.”

Vidare 1 Joh. 1:1. ”Det som var från begynnelsen, det vi har hört, det vi med egna ögon har sett, det vi skådade och med våra händer rörde vid – om Livets Ord är det vi vittnar.”

Vidare 2 Petr. 1:16. ”Det var inte några utstuderade myter vi följde, när vi förkunnade för er vår Herre Jesu Kristi makt och hans ankomst, utan vi var ögonvittnen till Jesu majestät.”

Så vill jag också citera katekesutvecklingen. fråga 3, Vad är den Heliga Skrift? Den Heliga Skrift är Guds ord, som genom den Helige Andes ingivelse är skrivet av profeter, evangelister och apostlar, oss till undervisning, bättring, tröst och evig salighet.

VIII Jesus säger: Om ni förblir i mitt ord, är ni verkligen mina lärjungar och ni skall förstå sanningen och sanningen skall göra er fria. Joh. 8:31b-32.

Att vara en kristen är inte detsamma som att tro på Gud så där i största allmänhet och ha en viss respekt för lag och rätt. Det är inte heller bara att bedja någon gång och för övrigt göra så gott man kan efter samvetets krav. Det är inte heller en sammanfattning av det bästa, som filosofer och tänkare i alla tider har menat. Att vara en kristen betyder att vara indragen i Guds frälsaregärning genom

Jesus Kristus och den kamp mellan ont och gott som nu utkämpas i vår fallna värld.

Det betyder inte bara att vara skapad av Gud och beroende av Gud, utan att ha fått sina ögon öppnade till att se både det förtvivalade i att vara skild från Gud och det obegripligt saliga i Guds stora ingripande genom Jesus Kristus. Den som fått sina ögon öppnade till att se detta, han/hon är tacksam att få vara en medlem i Kristi kyrka. För honom/henne blir Bibelns ord, dopet, avlösningen och nattvardens sakrament samt Kristi uppståndelse, levande och påtagliga realiteter. Det är i ljuset av detta vi skall se den andliga kamp som nu utkämpas i Svenska kyrkan – där frågan om Bibelordets vara eller inte vara är av avgörande betydelse. Det är alltså inte en kamp om olika åsikter utan om Bibelordets giltighet i vår egen tid eller ej. Och i denna kamp vill och skall Kyrkliga Förbundet, både på riksnivå och på lokalnivå vara en frimodig och aktiv röst.

Vågar vi lita på Kristus är uppstånden ifrån de döda som Bibelordet säger oss eller är uppståndelsen ifrån de döda så ovetenskaplig och överklig att vi måste avvisa Bibelns ord på den här punkten – ja då faller det hela och vi finner oss själva ensamma och övergivna i en förbannad värld och vår enda tröst är att inbilla oss att det ändå måste finnas ett bättre liv och en kärleksfull gud om vi bara intalar oss det tillräckligt mycket. Om Bibelordet inte talar sanning – då är livet meningslöst, – då finns ingen Gud – då har inte Gud uppenbarat sig och givit sig tillkänna, varken i skapelsen, historien, samvetet eller Ordet – då var Jesus bara en vanlig människa utan någon som helst betydelse för oss i ett evighetsperspektiv, då är vår gudstjänst bara en stunds tidsfördriv och underhållning, i bästa fall, då har vi inget hopp inför döden och evigheten, då är talet om gud inte mer värt än ett litet barns nalle eller något liknande. Då är livet inte bara meningslöst utan också förfelat och förgäves.

Och ändå är livet inte meningslöst. I denna värld så fylld av möda, smärta och död driver dock Gud sin kamp till seger. Genom försoningens hemlighet är en väg öppnad till mening och mål också i det mest hopplösa och förtvivalade liv. Livet är inte meningslöst, så länge uppståndelsens verklighet är en del av livet.

Med all sin möda, smärta och död är ändå denna världen på väg mot den stora nyskapelsen. För otron blir uppståndelsens dag en domens dag. Men för allt det liv som fått del av den obegripliga och överflödande nåden i Kristus, blir det Herrens stora dag, barmhärtighetens, segerglädjens och den häpna salighetens jubeldag, då det uppenbaras, att tillvarons innersta var Guds barmhärtighet och ofattbara kärlek genom Jesus Kristus.

*Ulf Jonsson
ordf. i Kyrkliga Förbundet*

